

Dosarul nr. 2ra-1614/20

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. A. Mardari)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Malii, O. Cojocar, I. Dutca)

Î N C H E I E R E

9 decembrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Mariana Pitic
Nicolae Craiu

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Procuratura Generală a Republicii Moldova,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de către Leonid Talambuța împotriva Ministerului Finanțelor, Ministerului Justiției și Procuraturii Generale a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material și moral, cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, procuraturii și instanțelor judecătorești,

împotriva deciziei din 30 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 6 martie 2019, Leonid Talambuța a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Finanțelor, Ministerului Justiției și Procuraturii Generale a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material și moral, cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, procuraturii și instanțelor judecătorești.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că la data de 23 octombrie 2008 de către Direcția Urmărire Penală a Ministerului Afacerilor Interne în privința sa a fost pornită cauza penală în baza art. 326 alin.(3) Cod penal, ce presupune traficul de influență în proporții deosebit de mari.

A menționat că la 24 octombrie 2008 a fost reținut pentru 72 de ore în conformitate cu prevederile art. 165 Cod de procedură penală. Iar, la data de 27 octombrie 2008 a fost învinuit de estorcarea și primirea banilor în sumă de 10 500 de Euro de la Ivan Doico în perioada lunilor martie-septembrie 2008, cu scopul de a influența unii judecători, care au participat la examinarea cauzei penale pornite în privința nepotului acestuia Radic Doicu, în scopul primirii pe cauza penală menționată a unei hotărâri care l-ar absolvi sau ușura pedeapsa penală aplicată acestuia.

Reclamantul a relatat că a fost învinuit de faptul, că în perioada 19 octombrie 2008 – 24 octombrie 2008, acționând din interes material, activând în calitate de avocat, a susținut că are influență asupra acuzatorului de stat pe cauza penală pornită în privința lui Radic Doicu, a estorcat de la Ivan Doico suma de 2 500 de Euro, iar la 24 octombrie 2008 a primit 3 200 de dolari SUA, în scopul de a influența procurorul să nu conteste în instanța ierarhic superioară sentința instanței de fond.

A explicat că, prin încheierea din 27 octombrie 2008 a Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău a fost admis demersul procurorului din cadrul Procuraturii Generale, M. Gropa, fiind aplicată măsura preventivă în privința reclamantului cu eliberarea mandatului de arest pe un termen de 10 zile.

A afirmat că în ajunul zilei când a fost preconizată examinarea cererii de recurs, cu scopul de a influența judecătoria Curții de Apel Chișinău, pe toate canalele TV din Moldova au fost difuzate înregistrări video, efectuate de Ministerul Afacerilor Interne în timpul când acesta a fost reținut. Înregistrarea difuzată conținea și informații că, a comis o infracțiune gravă, fiind reținut în flagrant la primirea sumelor estorcate pentru transmiterea banilor procurorului. Prin decizia din 30 octombrie 2008 a Curții de Apel Chișinău a fost respins recursul avocatului împotriva încheierii privind aplicarea arestului preventiv.

A adăugat că la data de 31 octombrie 2008 a fost publicat un articol privind reținerea acestuia pentru trafic de influență.

A relevat că, prin încheierea din 3 noiembrie 2008 a Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău a fost înlocuită măsura preventivă - arestul preventiv, cu măsura preventivă - arestul la domiciliu pe un termen de 30 zile, fiind respins demersul procurorului privind prelungirea arestării preventive. Prin decizia din 28 noiembrie 2008 a Curții de Apel Chișinău arestul la domiciliu a fost înlocuit cu măsura preventivă sub formă de eliberare provizorie sub control judiciar.

Reclamantul a specificat că prin sentința din 19 aprilie 2011 a Judecătoriei Buiucani, mun Chișinău a fost achitat în baza art. 326 alin. (3) lit. a) Cod penal, din motivul că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii. Prin decizia din 7 iunie 2012 a Curții de Apel Chișinău a fost admisă cererea de apel depusă de acuzatorul de stat, s-a casat sentința din 19 aprilie 2011 a Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău, fiind pronunțată o nouă hotărâre, prin care reclamantul a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 326 alin. (3) lit.a) Cod penal, și condamnat la o pedeapsă de 3 ani privațiune de libertate cu aplicarea art. 90 Cod penal, pe un termen de probă de 2 ani, cu achitarea amenzii în mărime de 700 de unități convenționale (14 000 de lei). La data de 30 august 2012 executorul judecătoresc Buzadji Olga, a emis o încheiere prin care a solicitat achitarea amenzii stabilite în baza titlului executoriu eliberat de Judecătoria Buiucani mun. Chișinău la data de 07 iunie 2012.

Reclamantul a notat că la data de 14 septembrie 2012 a achitat în beneficiul bugetului de stat amenda în mărime de 14 000 de lei. Prin decizia din 15 ianuarie 2013 a Curții Supreme de Justiție a fost casată decizia din 7 iunie 2012 a Curții de Apel Chișinău, cauza fiind remisă spre rejudecare. Prin decizia din 26 septembrie 2013 a Curții de Apel Chișinău s-a respins ca nefondat apelul procurorului, fiind menținută sentința din 19 aprilie 2011 a Judecătoriei Buiucani. Prin decizia din 27 mai 2014 a Curții Supreme de Justiție, s-a casat decizia din 26 septembrie 2013 a

Curții de Apel Chișinău cu dispunerea rejudecării cauzei în ordine de apel de către Curtea de Apel Chișinău. Prin decizia din 10 iunie 2015 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul procurorului, fiind menținută sentința din 19 aprilie 2011 a Judecătoriei Buiucani, iar prin decizia irevocabilă din 30 martie 2016 a Curții Supreme de Justiție a fost respins ca fiind inadmisibil recursul ordinar declarat de procuror, fiind menținută sentința din 19 aprilie 2011 a Judecătoriei Buiucani.

Reclamantul a invocat că nici prin decizia din 10 iunie 2015 a Curții de Apel Chișinău, și nici prin decizia din 30 martie 2016 a Curții Supreme de Justiție nu s-a specificat faptul privind necesitatea restituirii amenzii în mărime de 14 000 de lei achitate la data de 14 septembrie 2012.

A precizat că în legătura cu faptul că, a fost reținut, de la 24 octombrie 2008 până la 27 octombrie 2008, și ulterior fiind arestat pentru perioada 27 octombrie 2008 – 3 noiembrie 2008, s-a aflat sub arest la domiciliu de la 3 noiembrie 2008 până la 28 noiembrie 2008, astfel fiind privat de posibilitatea de a munci și timp de o lună nu putea obține careva venituri pentru întreținerea soției care nu este angajată în câmpul muncii și a fiului cu gradul I de invaliditate din copilărie, imobilizat la pat.

Leonid Talambuța a indicat că potrivit declarației cu privire la impozitul pe venit pentru anul 2008, venitul anual al acestuia constituie 235 200 de lei și prin urmare, venitul mediu lunar constituie 19 600 de lei (235 200 de lei / 12 luni).

A susținut că prin acțiunile ilegale ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești i-a fost cauzat prejudiciu material în sumă de 33 600 de lei (14 000 de lei amenda achitată în beneficiul statului și 19 600 de lei beneficiul ratat pentru perioada când a fost lipsit de posibilitatea de a munci).

Reclamantul a afirmat că potrivit prevederilor art.16 alin. (4) Cod penal, învinuirea care i-a fost înaintată, prevăzută de art.326 alin. (3) Cod penal, se consideră una gravă, pentru care legea penală prevede pedeapsă maximă cu închisoare pentru un termen de până la 12 ani. Sancțiunea pentru art.326 alin. (3) Cod penal stabilește pedeapsa maximă cu închisoare de la 3 la 7 ani.

A relatat că după ce instanța de apel la data de 7 iunie 2012 a casat sentința de achitare emisă de prima instanță la data de 19 aprilie 2011, a fost pus la evidență la Biroul de probațiune sect. Centru mun. Chișinău, ca persoană care a fost condamnată, și a fost nevoit să se prezinte în fiecare lună la acest birou. Față de reclamant au fost aplicate măsuri de reprimare, cum ar fi obligația de a nu părăsi localitatea și a nu schimba locul de domiciliu. Informația despre învinuirea sa a avut rezonanță largă și negativă în societate, fiind evidențiată de presă și televiziune. Momentul reținerii sale de către colaboratorii poliției a fost difuzat pe toate canalele TV din Republica Moldova și în Internet-portaluri de mass-media.

Reclamantul a subliniat că urmărirea penală și cercetarea judecătorească pe cauza penală de învinuire în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 326 alin. (3) Cod penal a durat 7,5 ani, timp în care dosarul a fost examinat de trei ori de către instanța de apel și de trei ori de către instanța de recurs.

A precizat că, cauza penală în privința sa a fost pornită cu încălcări grave ale normelor de procedură penală, cu depășirea limitelor competenței de către organele de urmărire penală. Activând anterior o perioadă îndelungată, începând cu anul 1981, iar ultimii 7 ani de activitate - în calitate de procuror al Secției de control asupra examinării infracțiunilor comise de către minori în cadrul Procuraturii Republicii

Moldova, indică că, a avut o reputație ireproșabilă, fiind cunoscut în toată republica în legătura cu activitatea profesională, ca o persoană decentă și onestă.

Reclamantul a notat că la momentul reținerii a primit un tratament în Policlinica Ministerului Afacerilor Interne în legătura cu otită acută. Aflându-se sub arest nu a primit ajutorul medical necesar pentru vindecarea acestei boli, deși s-a adresat către administrația izolatorului de detenție preventivă al DSO MAI RM, către procurorul M. Gropa, în cadrul ședințelor de judecată cu mai multe solicitări privind acordarea asistenței medicale, fapt confirmat prin procesul-verbal de audiere în calitate de bănuț din 24 octombrie 2008, întocmit imediat după reținere, prin procesul-verbal de audiere în calitate de învinuit din 27 octombrie 2008, în recursul avocatului împotriva aplicării măsurii preventive, în decizia din 30 octombrie 2008 a Curții de Apel Chișinău. După eliberarea din izolatorului de detenție preventivă și plasarea sub arest la domiciliu, în urmă neacordării ajutorului medical în timp ce se afla la IDP, otita acută a devenit cronică. Iar în urma suferințelor fizice și psihice, care le-a suportat din cauza arestului ilegal și aflarea în izolatorului de detenție preventivă, a avut loc agravarea mai multor boli, inclusiv și celor cu caracter cronic, cum ar fi pancreatită cronică, - fapt reflectat în certificatul medical din 14 noiembrie 2008, eliberat de consiliul medical din cadrul IMSP Centru mun. Chișinău.

A comunicat că având nevoie de asistența medicală calificată în condiții de staționar, a solicitat înlocuirea măsurii preventive cu o altă măsură preventivă, însă prin încheierea din 20 noiembrie 2008 a Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău i-a fost respinsă cererea, fiind menținut arestul la domiciliu.

Mai mult ca atât, a specificat că contrar normelor legislației în vigoare, în timp ce se afla în izolatorului de detenție preventivă, a fost plasat într-o celulă cu o persoană - Pavel Costin, care a fost anterior condamnat de mai multe ori, - ceea ce a fost făcut cu un singur scop - de a exercita presiune asupra reclamantului.

A susținut că la data de 1 noiembrie 2008, într-o zi destinată pentru transmiterea lucrurilor și produselor pentru persoanele aflate sub arest, a fost lipsit de posibilitatea de a primi cele aduse de rude, din motivul că nu își recunoștea vinovăția.

Reclamantul a relevat că încăperea în care a fost deținut timp de 10 zile (24 octombrie 2008 – 3 noiembrie 2008) nu avea condiții elementare igienico-sanitare, nu avea toaletă, chiuvetă, el fiind dus la toaletă doar o dată pe zi. Nu exista nici pat, astfel fiind nevoit să doarmă chiar pe podeaua de lemn, fără lenjerie de pat, fără pernă, fără plapumă, fără încălzire, în umezeală, încăperea aflându-se în subsolul clădirii DSO MAI.

A indicat că deși a fost arestat la data de 27 octombrie 2008 în baza încheierii instanței de judecată, nu a fost însă transferat la IP-13, unde ar fi putut primi ajutor medical necesar, ci a fost lăsat în izolatorului de detenție preventivă al DSO MAI, unde a stat 10 zile în condiții absolut inacceptabile, fapt ce este în contradicție cu prevederile art. 175¹ Cod de executare.

Reclamantul a subliniat că prin tragerea ilegală la răspundere penală, desfășurarea perchezițiilor ilegale în oficiul și la locul de domiciliu, prin reținerea ilegală și arestul ilegal, i-a fost cauzat un prejudiciu moral, manifestat prin suferințe psihice, cu stări de spirit asociate cu pierderea demnității, umilire, disperare, nesiguranță, insecuritate și dezămăgire. În urma detenției timp de 10 zile în condiții inumane și degradante a suportat și suferințele fizice, inclusiv și din motivul că nu a primit ajutorul medical

necesar, ceea ce a dus la o exacerbare a bolilor cronice și înrăutățirea totală a sănătății.

A precizat că până în prezent nu i-au fost aduse scuze pentru tragerea ilegală la răspundere penală.

Leonid Talambuța a solicitat obligarea pârâtului Ministerul Justiției de a-i achita suma de 33 600 de lei cu titlu de prejudiciu material cauzat prin acțiunile ilegale ale organelor de urmărire penală, procuraturii și a instanțelor de judecată, a sumei de 1 000 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral, și obligarea Procuraturii Generale de a aduce scuze oficiale în numele statului, pentru tragere ilegală la răspundere penală.

Prin hotărârea din 25 octombrie 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru a fost admisă parțial acțiunea depusă de Leonid Talambuța, s-a încasat din contul statului, prin intermediul Ministerului Justiției suma de 33 600 de lei cu titlu de prejudiciu material și suma de 83 700 de lei cu titlu de prejudiciul moral. În rest acțiunea a fost respinsă, ca neîntemeiată.

Prin decizia din 30 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul declarat de Procuratura Generală a Republicii Moldova și s-a menținut hotărârea din 25 octombrie 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru.

Pentru a decide astfel instanțele ierarhic inferioare au reținut că Leonid Talambuța întrunește criteriile stabilite de art. 3 și 6, prin urmare deține dreptul de a-și valorifica drepturile sale la acțiune în temeiul prevăzut de prevederile Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545 din 25 februarie 1998.

La data de 30 septembrie 2020, Procuratura Generală a Republicii Moldova a declarat recurs împotriva deciziei din 30 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii instanței de fond cu pronunțarea unei noi decizii de respingere a cerinței privind încasarea prejudiciului moral, sau modificarea hotărârii și deciziei prin micșorarea cuantumului prejudiciului moral.

În motivarea cererii de recurs a invocat nu este de acord cu hotărârile instanțelor ierarhic inferioare, consideră că instanțele de judecată nejustificat a dispus încasarea prejudiciului moral în cuantum de 83 700 de lei.

A menționat că instanțele ierarhic inferioare nu au ținut cont de prevederile Legii 1545/1998, prin care urma să mențină echilibrul între interesele individuale ale persoanei (intimatului) și interesele generale ale întregii societăți.

A notat că instanțele de judecată nu trebuie să își formeze o idee preconcepută conform căreia presupusa încălcare a unui drept implică în mod obligatoriu și existența unui prejudiciu patrimonial. Or, este necesar de stabilit prin probe dacă a existat în mod veridic un prejudiciu. Respectiv, un asemenea comportament are un efect nociv nu doar pentru societate cât și pentru cadrul legal din motiv că se creează un precedent care cu trecerea timpului este tot mai greu de remediat.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Completul reține că copia deciziei integrale a instanței de apel a fost expediată în adresa participanților la proces la 30 iunie 2020 (f.d.249), însă careva date ce ar confirma recepționarea acesteia de către recurent la actele cauzei lipsesc.

Prin urmare, recursul din 30 septembrie 2020, este declarat în termen.

Examinând temeiurile recursului declarat de către Procuratura Generală a Republicii Moldova, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul drept inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de către Procuratura Generală a Republicii Moldova nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Prin urmare, argumentele invocate în recursul declarat se referă la dezacordul recurentei cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Distinct de aceste constatări, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant

regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă, din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr. 26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție conchide că recursul declarat de către Procuratura Generală a Republicii Moldova urmează a fi considerat ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 433 lit. a), 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de către Procuratura Generală a Republicii Moldova.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

Judecătorii

Mariana Pitic

Nicolae Craiu